

УДК 378:61(063)(477.84)

МЕТОДИЧНІ КОНФЕРЕНЦІЇ ЯК ЗАСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

І. Р. Мисула, В. В. Файфура, А. І. Паламарчук

Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

METHODICAL CONFERENCES AS A WAY OF EDUCATIONAL PROCESS IMPROVEMENT IN TERNOPIL STATE MEDICAL UNIVERSITY BY I. YA. HORBACHEVSKY

I. R. Mysula, V. V. Fayfura, A. I. Palamarchuk

Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky

У статті коротко, в історичній послідовності описано етапи і шляхи вдосконалення навчального процесу в Тернопільському державному медичному університеті, які знайшли відображення у методичних конференціях.

In the article briefly, in historical sequence are described the stages and courses of the educational process improvement in Ternopil State Medical University, which are reflected in the methodical conferences.

Вступ. Науково-методичні конференції стали традиційними. Їм відведено важливу роль своєрідного інструмента, за допомогою якого впроваджуються нові технології навчання, проводиться обмін педагогічним досвідом, намічаються перспективні шляхи вдосконалення навчального процесу і підвищення фахової підготовки випускників. Останнім часом у суспільстві сталися радикальні зміни, які наклали відбиток на тактику і стратегію навчального процесу. Зокрема, розширилося співробітництво з профільними закордонними навчальними закладами, збільшилася кількість іноземних студентів у навчальних закладах України. У контексті нових обставин урізноманітнилися тематика, завдання, рівень організації і проведення методичних конференцій, зросла їх роль у до- і післядипломній підготовці спеціалістів.

Основна частина. У Тернопільському медичному університеті з ініціативи проректора з навчальної роботи проф. О. Н. Люльки першу науково-методичну конференцію з питань оптимізації навчального процесу організували рівно чотири десятиліття тому – 9 лютого 1971 р. До того часу проводилися тільки теоретичні конференції політичного, філософського або загальнобіологічного змісту. Більшість їх була присвячена ювілейним датам – 40-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції (12 листопада 1957 р.), 50-річчю виходу з друку праці В. І. Леніна “Матері-

алізм і емпіріокритицизм” (19 травня 1959 р.), 150-річчю з дня народження К. Маркса (24 квітня 1968 р.) і Ф. Енгельса (25 листопада 1970 р.). Бурхливий розвиток генетики і переоцінка її ролі радянськими науковцями знайшли відображення у двох конференціях: “Проблеми сучасної біологічної науки” (25 квітня 1963 р.) та “Сучасні уявлення про спадковість і їх значення для медицини” (28 січня 1968 р.). Зрозуміло, що ці та інші подібні зібрання не мали прямого стосунку до навчального процесу і лише відбивали заідеологізованість тодішньої освіти.

Правда, у збірниках тез VII, VIII і IX звітних наукових конференцій інституту (1965–1967 рр.) можна знайти кілька повідомлень методичного характеру, опублікованих кафедрами іноземних мов і біології. І все ж першочерговим завданням тоді вважалася підготовка науково-педагогічних кадрів. У передмові ректора проф. П. О. Огія до ювілейного видання “10 років Тернопільського державного медичного інституту. 1957–1967” [9] коротко сказано про технічне оснащення практичних занять, перераховано апаратуру, яка використовується не тільки в науково-дослідній роботі, але й у педагогічному процесі. Про інші аспекти навчальної роботи згадки нема. Навіть сам термін “оптимізація” ще не ввійшов тоді у вжиток.

У програмі I науково-методичної конференції з питань оптимізації навчального процесу значиться всьо-

© І. Р. Мисула, В. В. Файфура, А. І. Паламарчук

го дванадцять 10-хвилинних доповідей. Практично всі вони присвячені програмованому контролю знань студентів. У медичних навчальних закладах цей метод почав активно впроваджуватися з 1969 р., особливо після публікації результатів міжуніверситетського експерименту в журналі “Хроника ВОЗ” [8]. У Тернопільському медінституті найпалкішим прихильником і пропагандистом цього методу став доц. Б. І. Дубчак, завідувач кафедри патологічної анатомії.

На II науково-методичну конференцію, яка відбулася 25 лютого 1972 р., було представлено уже 16 доповідей з дещо ширшою тематикою, але програмоване навчання, програмований контроль і самоконтроль все одно займали в ній домінуючі позиції. Програмування визнали тоді одним з найефективніших способів інтенсифікації навчального процесу. Доповідачі поділилися досвідом застосування конструктивного і альтернативного методів контролю з використанням машин “KICI-5” (К. Г. Горшукова, Г. Г. Конопелько), контролюючих машин власної конструкції (Л. І. Богачик), завдань на конструкцію відповідей (Е. Н. Бергер, О. О. Маркова), системи індексів засвоєння (Б. І. Дубчак).

Перспективним напрямком оптимізації навчального процесу вважалася його технізація. На цій конференції було підбито перші підсумки впровадження технічних засобів навчання (ТЗН) – кінофільмів фабричного і власного виробництва (кафедри нервових хвороб, факультетської хірургії, госпітальної терапії), тематичних стендів (кафедри загальної хірургії, госпітальної терапії), телевізійного устаткування і магнітофонних записів лекцій (каф. загальної хірургії).

Новинкою конференції були такі заходи, як виставка технічних засобів навчання, демонстрація навчальних кінофільмів і публікація коротких аногацій доповідей у програмі.

На III конференції (13 березня 1973 р.) знайшли втілення нові модні і, як тоді вважалось, ефективні віяння в оптимізації: наукова робота як засіб покращення практичної підготовки випускників (кафедри патологічної фізіології, оперативної хірургії і топографічної анатомії), хронометраж часу викладачів і студентів з метою раціонального його розподілу (кафедри патологічної фізіології, загальної хірургії), впровадження соціологічних досліджень у навчання (каф. біології). У деяких доповідях пролунала стриманість стосовно доцільності безперервного нагромадження фактичного матеріалу (проф. Ю. Т. Коморовський) і надмірної наукової інформації (проф. О. В. Перов).

Все ж лейтмотивом цієї конференції стало узагальнення винахідницької і раціоналізаторської роботи в галузі оптимізації навчання. Кафедри демонструва-

ли прилади і пристрої власної конструкції: апарати для програмованого контролю і самоконтролю АПК-1 і АПК-2 (каф. інфекційних хвороб), контролюючі прилади “Електросигнал” (курс урології) і КВ-2 (каф. факультетської хірургії), портативний дистанційний підсилювач для прослуховування роботи серця (каф. факультетської терапії), аудіовізуальна установка для запису і відтворення тонів і шумів серця (каф. пропедевтичної терапії), програмований навчальний пристрій з багатоканальними перемикачами (каф. судової медицини), електронно-механічні моделі умовного зв’язку і безумовно-рухового рефлексу (каф. нормальної фізіології), електрифікований стенд-тренажер для вивчення медичної термінології (каф. іноземних мов), просторові моделі комплексних іонів (каф. неорганічної хімії).

У 1973 р. в Тернопільському медичному інституті було введено інтернатуру. Одна з програмних доповідей IV конференції (19 лютого 1974 р.) присвячена саме цьому питанню [1]. Дуже важливого значення почали тоді надавати ще одній ланці навчального процесу – організації самостійної роботи студентів. Принципи цього педагогічного заходу навчальна частина виклала у спеціальних рекомендаціях, розісланних на кафедри. Самостійній роботі присвятили свої повідомлення проф. М. М. Іщенко (проректор з навчальної роботи), проф. А. А. Герасименко і доц. Ж. М. Ваврик (каф. загальної хірургії), проф. Н. І. Тумашова (каф. дерматовенерології), доц. Г. Г. Конопелько і доц. К. Г. Горшукова (каф. соціальної гігієни і ООЗ). В життя почали входити й інші форми оптимізації – навчально-дослідна робота на практичних заняттях (проф. О. В. Перов і доц. Г. І. Кміт), предметна олімпіада (ас. А. М. Олійник), анкетування студентів (проф. Е. Н. Бергер), раціональний відбір інформації (проф. Ю. Т. Коморовський). Кафедри анатомії людини (зав. – проф. В. Г. Ковешников) і гістології (зав. – доц. І. П. Тюрина) вперше винесли на обговорення проблему міжкафедральної інтеграції викладання навчальних дисциплін.

На фоні загального захоплення програмованим контролем зважено виглядають повідомлення д-ра мед. наук В. А. Григоряна і д-ра мед. наук Є. Г. Барби (каф. пропедевтичної терапії), д-ра мед. наук А. Г. Лепявка і доц. Л. П. Кушнір (каф. факультетської терапії), де висловлено думку про те, що на клінічних кафедрах програмований контроль має допоміжне значення і його слід розумно поєднувати з традиційними методами навчання і контролю. Це були перші ознаки прохолоднішого ставлення до програмування в середині 1970-х років.

Досягнення чотирьох навчальних закладів Тернополя за минулі роки підсумувала міжінститутська науково-методична конференція “Шляхи забезпечення творчої діяльності студентів у процесі навчання”, яка відбулася 22–23 листопада 1974 р. в Будинку політосвіти.

Точно таку ж назву має провідна проблема чергової V науково-методичної конференції інституту (18 лютого 1975 р.), тому доповіді інститутської і вже згаданої міжінститутської конференцій багато в чому перегукуються. Друга проблема інститутської конференції – самостійна робота студентів. Наскільки високо підняли тоді цю ланку навчання, можна судити з того, що їй присвячено 18 повідомлень з 30 (60 %). Зате серед представлених доповідей майже відсутні такі, що прямо стосуються програмованого контролю і навчання. Натомість більше уваги приділили науковій (проф. О. О. Маркова, М. Я. Яковенко і В. В. Кушнір) і навчально-дослідній роботі студентів (доц. А. І. Муханов і доц. А. Х. Завальнюк), а також навчанню в субординатурі (проф. А. Г. Лепявко і співавт., проф. Л. І. Богачик і співавт., проф. Г. А. Сардак і д-р. мед. наук М. М. Савула).

Тематика VI конференції під назвою “Формування особистості лікаря” мала виховне спрямування. На обговорення було висунуто моральні, етичні, деонтологічні та психологічні аспекти підготовки спеціалістів, але питання оптимізації на ній не розглядалися.

Починаючи з 1976 р., припинилася публікація анотацій доповідей, тому наступні конференції можна охарактеризувати лише в загальних рисах. VII конференцію (27 березня 1976 р.) присвятили формам і методам контролю за якістю підготовки студентів до практичних занять. Тематика її була визначена директивним документом Державної інспекції МВССО СРСР “Организация контроля качества подготовки специалистов с высшим образованием” (М., 1974). Кожен кафедральний колектив з власних позицій підійшов до цієї проблеми, але більшість із них побудувала свої повідомлення на результатах кількарічного застосування різних методів контролю – машинного і анкетного, конструктивного і альтернативного, лінійного і розгалуженого. Організаційно-методична комісія інституту видала методичні рекомендації щодо реалізації цього завдання [10].

Програма VIII конференції “Інтеграція викладання – важлива ланка в навчальному процесі медичного вузу” (3 лютого 1977 р.) містить 21 доповідь, які повністю відповідають тематиці. IX конференцію “Прийом екзаменів – важливий момент в оцінці знань студентів” (19 квітня 1977 р.) організували спільно з філіалом Львівського політехнічного інституту.

Співробітники цього вузу зробили три доповіді (В. С. Левонян, А. О. Щербаков, С. Т. Шевченко). Темою XI конференції (6 лютого 1978 р.) стала навчально-дослідна робота студентів (УДРС). Завдання, форми і методи цього нововведення було сформульовано ще в 1974 р. в Інструктивному листі № 65 МВССО СРСР “О мероприятиях по совершенствованию научно-исследовательской работы студентов, включенной в учебный комплекс высших учебных заведений”. Навчально-дослідна робота надовго ввійшла в навчальну практику, пізніше досвід її проведення було узагальнено в методичних рекомендаціях [12]. Серед 20 включених у програму XI конференції доповідей тільки дві звучать неоднотипно. У них ідеться про значення предметних олімпіад з анатомії людини (проф. В. Г. Ковешников і доц. П. І. Москаленко) і патологічної фізіології (проф. О. О. Маркова і співавт.) у підвищенні пізнавальної активності студентів. А от XIII конференція “Организация, планирование, контроль, анализ и управления навчальним процесом” (29 березня 1979 р.) не відзначалася монотематичністю. Принципи наукової організації навчального процесу виклав ректор доц. І. І. Гетьман, сучасні вимоги до організації, змісту і методичного рівня навчальних занять – проректор з навчальної роботи проф. І. С. Сміян. Крім звичних питань програмованого контролю, на ній було обговорено багато інших: проміжна атестація (доц. Н. С. Єременко), проблемне навчання (доц. І. Б. Гончаренко), граф логічної структури теми заняття (доц. В. М. Сергєта і співавт.), організація соціологічного дослідження (доц. Б. І. Дубчак, ас. І. І. Квік), навчально-дослідна робота студентів (доц. П. І. Москаленко і співавт.), значення методичного кабінету в організації навчання (проф. Л. І. Богачик), роль навчального музею як бази для самопідготовки (доц. І. З. Штабровський і співавт.). У фойє актового залу відбувся огляд-конкурс засобів наочності і оптимізації навчання.

У наступні роки відбулися дві вузькотематичні конференції: “Роль самостійної роботи студентів у навчальному процесі” (4 лютого 1980 р.) і “Застосування технічних засобів навчання в медичному вузі” (5 лютого 1982 р.). Представлені на них доповіді деякою мірою повторюють матеріал минулих конференцій.

По-новому сформульовано ідею конференції, що відбулася 14 грудня 1982 р.: “Диференційовані форми роботи з добре і недостатньо встигаючими студентами”. Запорукою реалізації цього завдання більшість доповідачів визнала вдосконалення різних форм індивідуальної роботи із застосуванням індивідуальних консультацій (канд. іст. наук А. М. Бількевич), індив-

ідуалізованих задач (доц. В. М. Сергета і співавт.), ділових ігор (проф. Н. І. Тумашова і співавт.) та інших педагогічних прийомів.

4 лютого 1983 р. вдруге організували конференцію, присвячену інтеграції викладання, але вже в плані реалізації “Кваліфікаційної характеристики лікаря”. Крім суто кафедральних повідомлень, було звернуто увагу на необхідність поглиблення профілактичної спрямованості викладання (доц. Г. Г. Конопелько і співавт., проф. О. О. Маркова і співавт.) на основі створеної в інституті міжкафедральної програми “Основи профілактики” [7]. На конференцію, що відбулася 27 листопада 1983 р., знову винесли питання наукової організації праці в навчальному процесі. Проректор з навчальної роботи проф. В. Г. Ковешников доповів про результати розробки матеріалів єдиної методичної системи, яка почала впроваджуватися в усіх навчальних закладах. І хоча через декілька років її відмінили, все ж з точки зору впорядкування і часткової уніфікації методичних матеріалів цей крок можна оцінити схвально.

Профілактичний аспект підготовки студентів почав набувати все більшого значення, і 6 лютого 1986 р. його обговорили на конференції “Фундаментальна і практична підготовка до поліклінічної діяльності”. Було підкреслено важливість навчання студентів основ профілактики та організації диспансеризації населення (проф. Б. І. Рудик і співавт., проф. О. О. Воронцов і співавт., доц. Р. Ф. Ткачук і доц. В. І. Кубей). З цієї конференцією тематично пов’язана наступна під назвою “Профілактика – основний принцип радянської медицини” (3 лютого 1987 р.), а також створення наскрізної міжкафедральної програми [11].

З кінця 1980-х років почалася поступова, повільна за темпами комп’ютеризація навчального процесу. Практично всі викладачі пройшли короткотермінові курси підвищення кваліфікації в галузі комп’ютерної грамотності на базі педагогічного інституту. На кафедрі фізики з’явився перший клас персональних комп’ютерів вітчизняного виробництва, хоча з дуже обмеженими можливостями. Абсолютна ж більшість кафедр застосовувала, звичайно, безмашинний метод контролю. Перші підсумки методичної роботи і конкретних досягнень кафедр у цьому напрямку підбила конференція “Тестовий контроль у навчальному процесі” (26 листопада 1991 р.). У її програмі – 10 доповідей і 18 стендових повідомлень.

27–29 травня 1992 р. в Тернопільському медичному інституті вперше провели Всеукраїнську навчально-методичну конференцію “Розробка та впровадження в процес підготовки медичних кадрів сучасних технологій навчання” (з публікацією її матеріалів).

Аналіз повідомлень свідчить, що тоді ця проблема перебувала на етапі нагромадження комп’ютерної техніки і розробки програмного забезпечення. Про найважливіші досягнення Тернопільського медичного інституту в галузі вдосконалення навчального процесу доповів ректор проф. І. С. Сміян.

З кінця 1990-х років почався новий етап методичної діяльності Тернопільської медичної академії (з 2004 р. – університету). У 1997 р. проведено конференцію “Особливості та науково-методичні аспекти підготовки фахівців у медичному вузі”, у 1998 р. – “Актуальні питання оптимізації навчально-виховного процесу у медичному вузі”. Тематика обох конференцій надзвичайно строката: самопідготовка студентів до занять, алгоритми практичної діяльності, тестовий контроль знань, проміжне оцінювання знань студентів, використання інформаційно-аналітичних карт, ситуаційних задач і ділових ігор, демонстрація навчальних кінофільмів, виживання знань і т. ін. Ця розмаїтість повідомлень свідчить про великий і різнобічний досвід методичної роботи, набутий колективами кафедр протягом минулих десятиліть, і намагання розумно поєднати різні шляхи оптимізації навчання. У програмній доповіді ректора проф. Л. Я. Ковальчука [2] на конференції 1998 р. вперше визначено курс на тотальну комп’ютерну модернізацію всіх ланок навчального процесу – створення комп’ютерних класів і сучасних читальних залів, виготовлення тематичних лазерних компакт-дисків і відеофільмів, переоснащення навчальних аудиторій.

29 вересня – 1 жовтня 1999 р. в академії відбулася дуже представницька Всеукраїнська науково-методична конференція “Сучасні проблеми підготовки фахівців у вищих медичних та фармацевтичних навчальних закладах I–IV рівнів акредитації МОЗ України”, де розглядалися найрізноманітніші питання організації, методики і педагогіки медичної і фармацевтичної освіти. У виступі ректора проф. Л. Я. Ковальчука вперше було представлено основні напрямки розробки і впровадження новітніх технологій у навчальний процес. Було презентовано видавництво “Укрмедкнига”, журнал “Медична освіта” і 6 компакт-дисків: “Шпитальна хірургія” і “Лапароскопічна хірургія” (проф. Л. Я. Ковальчук), “Педіатрія” (проф. І. С. Сміян), “Інфекційні хвороби” (проф. М. А. Андрейчин), “Урологія” (доц. В. В. Твердохліб), “Анестезіологія” (доц. В. В. Гнатів). Учасники конференції вперше мали змогу заслухати виступ акад. О. О. Шалімова “Актуальність впровадження сучасних технологій у навчальний процес” по телекомунікаційній системі.

Інші дві навчально-методичні конференції були монотематичними. На них обговорювалися проблеми міжпредметної інтеграції (27 травня 1999 р.) і самостійної позааудиторної роботи студентів, інтернів і курсантів (17 травня 2001 р.). Вони засвідчили більш високий рівень методичної роботи кафедр. Кожна ланка її все тісніше ув'язувалася з комп'ютеризацією. Найпримітнішим явищем у цьому плані стала конференція “Нові технології навчання в медичному вищому навчальному закладі” (5 травня 2000 р.). У доповіді ректора проф. Л. Я. Ковальчука [3] було узагальнено результати проведеної в цьому напрямку роботи: читання телелекцій, виготовлення мультимедійних компакт-дисків, запуск телевідеосистеми консультативно-лікувального центру, організація Центру забезпечення тестування на кафедрі медичної інформатики, проведення ректорської контрольної роботи за системою ліцензійного іспиту “Крок”. Було викладено концепцію подальшої комп'ютеризації як основи сучасних технологій навчання, сформульовано пакети невідкладних і перспективних завдань в рамках її реалізації. Це, насамперед, створення достатньої кількості комп'ютерних класів з виходом в Інтернет, розробка власних і придбання ліцензійованих комп'ютерних програм, оснащення лекційних аудиторій засобами для мультимедійних презентацій, створення Web-сторінок кафедр.

19–20 квітня 2002 р. в Тернопільському медуніверситеті було проведено Всеукраїнську конференцію “Проблеми навчання іноземних студентів у вищих медичних закладах України”, і з того часу такі заходи почали щорічно проводитися на нашій базі. Учасники конференції обговорили організаційні питання, поділилися досвідом цієї роботи в різних навчальних закладах, окремо на теоретичних і клінічних кафедрах і на післядипломному етапі. Окрему секцію відвели обговоренню мовних, психологічних та педагогічних проблем. Наступну конференцію (16–17 квітня 2003 р.) присвятили формі і змісту підручників, посібників та інших методичних матеріалів для медичних навчальних закладів. Питання звучало досить актуально для Тернопільської медакадемії, де з 1997 р. функціонує видавництво “Укрмедкнига”.

Учасників наступної конференції (5–6 квітня 2004 р.) прийняв уже конгрес-центр академії на території навчально-оздоровчого комплексу “Червона калина”. На ній уже вкотре обговорили роль самостійної роботи у становленні майбутнього фахівця, виходячи, звичайно, з нових вимог і можливостей. На цей час у Тернопільській медакадемії розпочалося активне використання системи Інтернет. Кафедри створили

Web-сторінки, де розмістили, крім організаційних матеріалів (робочих програм, розкладів лекцій, практичних занять, самостійної роботи, консультацій), тексти лекцій, інформацію для підготовки до занять, відеофільми, типові ситуаційні задачі, контрольні питання до самостійної роботи. Ще одним заходом, який підвищив ефективність самостійної аудиторної і позааудиторної роботи, було придбання академією навчальних фантомів для випускаючих кафедр медичного факультету. Відпрацювання практичних навиків на фантомах дозволяє випускнику краще підготуватися до професійної діяльності у відповідності з призначенням.

14–15 квітня 2005 р. відбулася конференція “Досвід впровадження основних засад Болонського процесу в систему вищої медичної (фармацевтичної) освіти”. Наступні конференції (2006–2010 рр.) були присвячені проблемам впровадження кредитно-модульної системи навчання, практично-орієнтованого викладання теоретичних дисциплін, інтеграції української медичної освіти у світовий освітній простір. На них було достойно представлено вагомі здобутки Тернопільського медичного університету.

У 2006 р. вчена рада прийняла “Концепцію розвитку Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського” [6], яка стала основою реорганізації навчального процесу шляхом впровадження нових освітніх технологій. У доповідях ректора члена-кореспондента НАМН України, проф. Л. Я. Ковальчука [4, 5] викладено основні досягнення колективу університету в цьому напрямку. Навчальний процес організовано за методикою “єдиного дня”. Робочий тиждень студента складається з чотирьох днів практичних занять і одного дня лекцій, а практичне заняття включає три компоненти: практичну частину, семінарське обговорення теми і тестовий контроль знань. Втілено в педагогічний процес систему дистанційного контролю “Moodle”, завдяки якій у студента з'явилася можливість пройти тестовий контроль напередодні заняття. Замість традиційної Н-системи навчання впроваджено Z-систему, яка передбачає професійно-орієнтовану підготовку майбутніх фахівців шляхом поступового переходу від теоретичних знань до практичних вмінь. Викладання фундаментальних дисциплін, починаючи з першого курсу, ґрунтується на використанні клінічної інформації, а студентам під час занять надається можливість вчитися працювати на сучасній апаратурі в тематичних навчальних аудиторіях. Відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики складено і внесено в матрикули комплекти практичних навиків,

обов'язкових до опанування на одному з 5 рівнів – від “знає” до “вміє самостійно”. З метою об'єктивної оцінки знань впроваджено єдиний комплексний тестовий іспит, а засвоєння практичних навиків контролюється в процесі складання об'єктивного структурованого клінічного іспиту (ОСКІ). Вперше серед медичних навчальних закладів України у підготовці медсестер-бакалаврів застосовано систему дистанційної освіти, вперше розпочато підготовку медсестер-магістрів. Підвищенню якості практичної підготовки майбутніх фахівців сприятиме створення навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги в селах Зарубинці і Гнилиці, а також навчально-практичного центру реабілітації і догляду за людьми похилого віку в с. Гнилиці. Важливим кроком в напрямку інтеграції української медичної освіти у світовий освітній простір стало створення Тернопільської університетської лікарні.

Література

1. Гетьман И. И. Организация интернатуры в Тернопольском медицинском институте / Гетьман И. И., Ищенко М. М., Покинчерда В. В. // IV научно-методическая конференция по оптимизации учебного процесса : пригласительный билет, программа и методические материалы. – Тернополь, 1974. – С. 7–8.
2. Ковальчук Л. Я. Навчально-виховний процес в аспекті вимог сьогодення / Л. Я. Ковальчук // Актуальні питання оптимізації навчально-виховного процесу у медичному вузі : матеріали конференції (21 травня 1998 р.). – Тернопіль : Укрмедкнига, 1998. – Ч. 1. – С. 3–5.
3. Ковальчук Л. Я. Основні тенденції розвитку світової вищої школи. Впровадження сучасних технологій в навчальний процес Тернопільської державної медичної академії ім. І. Я. Горбачевського : досягнення і перспективи / Л. Я. Ковальчук // Нові технології навчання в медичному вищому навчальному закладі : матеріали навчально-методичної конференції (5 квітня 2000 р.). – Тернопіль : Укрмедкнига, 2000. – С. 3–12.
4. Ковальчук Л. Я. Впровадження новітніх методик і систем навчального процесу в Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського / Л. Я. Ковальчук // Проблеми інтеграції української медичної освіти у світовий освітній простір : матеріали Всеукраїнської навчально-методичної конференції (21–22 травня 2009 р.). – Тернопіль : ТДМУ, Укрмедкнига, 2009. – С. 7–9.
5. Ковальчук Л. Я. Новітні шляхи вдосконалення підготовки фахівців у Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського / Л. Я. Коваль-

Чей комплекс нововведень вивів Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського в число кращих медичних навчальних закладів України.

Висновки: 1. Методичні конференції – важливий механізм планування основних напрямків розвитку освіти, оптимізації навчання і взаємопередачі досвіду, набутого навчальними закладами в цій сфері діяльності.

2. Найперспективніший шлях удосконалення навчання в сучасних умовах – це подальша комп'ютеризація всіх ланок навчального процесу і застосування на цій основі новітніх освітніх технологій.

3. Завдання навчально-методичної діяльності медичних навчальних закладів на сьогоdnішньому етапі розвитку полягає в корінному підвищенні якості підготовки фахівців, що створить передумови для інтеграції української медичної освіти в європейський та американський освітній простір.

чук // Впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ України : результати, проблеми та перспективи : матеріали Всеукраїнської навчально-методичної конференції з міжнародною участю (20–21 травня 2010 р.). – Тернопіль : ТДМУ, Укрмедкнига, 2010. – С. 19–22.

6. Концепція розвитку Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського (інтеграція у світовий медичний освітній простір). – Тернопіль : ТДМУ, 2006. – 50 с.

7. Межкафедральная программа “Основы профилактики” для студентов лечебного факультета / И. С. Смиян, Е. А. Маркова, М. А. Лемке, Л. В. Зоря. – Тернополь, 1983. – 8 с.

8. Новая методика проведения экзаменов в медицинских вузах // Хроника ВОЗ. – 1969. – Т. 23, № 4. – С. 155–163.

9. Огій П. О. Десять років життя інституту / П. О. Огій // 10 років Тернопільського державного медичного інституту 1957–1967. – Тернопіль, 1967. – С. 3–8.

10. Организация внутривузовского контроля за качеством подготовки врачей : методические рекомендации / [И. С. Смиян, В. Г. Ковешников, С. А. Давыда и др.]; под ред. И. И. Гетьмана. – Тернополь, 1979. – 41 с.

11. Сквозная межкафедральная программа “Амбулаторно-поликлиническое обслуживание населения” / [И. С. Смиян, В. В. Файфура, Л. М. Слободян и др.]. – Тернополь, 1987. – 42 с.

12. Смиян И. С. Организация учебно-исследовательской работы студентов (УИРС) в медицинском вузе / Смиян И. С., Ковешников В. Г., Савула М. М. – Тернополь, 1982. – 15 с.

УДК 615.012.1:547.789.1

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Л. Д. Чулак, А. О. Бас, В. Г. Шутурмінський, В. В. Корчемний

Одеський національний медичний університет

USE OF CONTEMPORARY INFORMATION TECHNOLOGIES FOR THE IMPROVEMENT OF THE INDEPENDENT WORK OF STUDENTS

L. D. Chulak, A. O. Bas, V. H. Shuturminskyi, V. V. Korchemnyi

Odessa National Medical University

У роботі представлений досвід викладення матеріалу з курсу ортопедичної стоматології на сайті зі застосуванням сучасних Інтернет-технологій.

В результаті обговорення матеріалу автори пропонують цей сучасний метод як основний засіб для самостійної роботи студентів.

The work presents the experience of the account of the material on the course of prosthodontics on the web-site with the application of contemporary Internet- technologies.

As a result of the material consideration the authors propose this contemporary method as basic means for the independent work of students.

Вступ. Складовою частиною реалізації стратегії інтеграції України до Європейського Союзу та підвищення конкурентоспроможності наших фахівців є модернізація системи вітчизняної освіти [1].

Відомо, що важливими недоліками організації навчально-виховного процесу у вищій школі в даний час є переважання репродуктивних форм навчання, методів пасивного засвоєння над методами активної роботи [2]. Тому підготовка освічених і кваліфікованих кадрів для сучасного ринку праці вимагає серйозних змін у підходах до навчання, до структури і змісту навчального процесу [3].

При вирішенні таких завдань важливого значення набуває організація самостійної роботи студентів, на яку, згідно з навчальними планами, відводиться близько 1/3 всього навчального часу [4].

За рахунок недостатнього фінансування навчального процесу в медичних вузах України якісно, на європейському рівні проводити навчання студентів не можливо. Студенти повинні бути забезпечені усіма розхідними матеріалами, необхідними інструментами, муляжами та тренінговим обладнанням, достатньою кількістю сучасної навчальної літератури. Всього цього вкрай недостатньо і, на жаль, у найближчий час ситуація навряд чи зміниться на краще.

Все це обумовлює вдосконалення існуючих та пошук нових навчальних технологій і методичних

прийомів у навчальному процесі, які дозволять майбутнім фахівцям набути глибоких професійних знань, навчитися орієнтуватись у великому інформаційному потоці, оволодіти новітніми технологіями та привчитися постійно поновлювати свої знання [5].

Тому для покращення якості навчального процесу ми поставили для себе за *metu* – вдосконалити якість навчального процесу з ортопедичної стоматології за рахунок винесення частини навчального матеріалу в мережу *Internet*.

Основна частина. На кафедрі ортопедичної стоматології Одеського національного медичного університету було створено сайт (<http://www.ortstom.odmu.edu.ua>), направлений на вирішення таких задач:

1. Інформування студентів про хід навчального процесу та вимоги кафедри до підготовки.
2. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів.
3. Наочність та інтерактивність поданого матеріалу.
4. Знайомство з новітніми технологіями, які ще не набули достатнього освітлення в навчальній програмі.
5. Винесення основного часу з підготовки до ліцензованого іспиту “Крок 2” на самостійну роботу з можливістю самоконтролю.
6. Можливість одержання студентами додаткової індивідуальної консультації під час самопідготовки.

© Л. Д. Чулак, А. О. Бас, В. Г. Шутурмінський, В. В. Корчемний